

1

Peyzaj Mimarı Aranıyor

DENİZ ASLAN

Ülkemizde bahar ayları, yayın sektörünün bahçeyi hatırladığı aylardır. Bu aylarda dergilerin kapakları bahçe görüntüleri ile ya da bahçe ekleri ile dolup taşar. Arada sırada peyzaj mimarlığı bağlaşıyor, ancak metinler yine saklı bahçede buluşur. Bu sene özellikle mimari yayın sektörü peyzaj mimarlığına yönelmiş durumda, ancak peyzaj mimarının tasarımcı kimliği göz ardı ediliyor. Tüm bu karambol içinde, peyzaj mimarlığı yeni bir gündem oluşturmaya aday gibi gözüküyor. Bir anlamda refleks bile olsa medya *star* peyzaj mimarlarını yeni yeni keşfetmeye başladı. Peyzaj mimarlığı ortamının üretmediğini mimarlık medyası üstlenmiş gibi gözüküyor, en azından konunun meraklıları var (ne yazık ki peyzaj mimarlığının yayın organları halen güzel bahçemizin peşinde).

Son beş sene içinde birbirlerini tanımaya başlayan mimar-peyzaj mimarı çiftleri oluşmaya başladı, peyzaj mimarları artık ciddi mimari ve kentsel projelerde söz sahibi olabiliyorlar, hatta birbirlerini fazlasıyla benimseyen bu çiftlerin bir tür üslupsal bütünleşme içinde olduklarını da gözlemliyoruz. Özellikle mimarlar kanadı, bu ikili süreçte bir tür bilinçaltı geliştirmiş durumda. Bu süreç bize biraz geç kalmış,

biraz da fazla hızlı gelişmiş gibi geliyor. Kişisel endişemiz, oluşmamış bir ortamdan fırlayan üç beş kişinin etrafında dönecek bir toz bulutunun çok ağır ilerleyen bir olgunlaşma sürecine olumsuz bir darbe vuracağı yönündedir. Belki buna bir tür paranoya da denebilir. Peyzaj mimarlığı tarihimiz (böyle bir kavram var ise) açısından ortamı derleyip toplayacak kimliklere pek rastlanmıyor. Hal böyle olunca, bu rolü hızlı okumalarla mimarlar ve mimarlık kuramcıları üstleniyorlar.

Uzun süredir peyzaj mimarlığı ile ilgili yazılarımızda, ısrarla Türk modern peyzaj mimarlığı öncülerini hatırlatmaya özen gösterdik. Peyzaj mimarlarının söz üretmemeye hastalığından kaynaklanan bir entelektüel ortam eksikliğinden, yayın sorunundan, kuram sorunundan söz ettik. Hatta bazen ajitasyona varan metinler kaleme aldık, ancak yazılarımıza, sadece dozu artırıp peyzaj mimarının kimliğine saldırınca tepkiler geldi. Tepkiler ortama katkıda bulunmaktan çok, sadece bir meslek şovenizmi üzerinden yapılan alansal hesapları içeriyordu. Bizi her şeye rağmen umutlandıran, gerçekten peyzaj mimarlığını bir tasarım mesleği olarak gören yeni bir üniversiteli neslin varlığıdır. Bu nedenle peyzaj mimarlığının düşünsel

2

arkaplanının oluşmasına katkıda bulunan tüm metinlerin özenle belgelenmesi gerekiyor. *Betonart*'ın bu sayısı, yukarıda sözünü ettiğimiz dağınık ortama da katkıda bulunması açısından çok önemli bir yerde duruyor. Hem mimarlık, hem de çağdaş peyzaj mimarlığının önemli tasarımcıları, salt beton bağlamında açılan parantezlerde, düşüncelerini doğa üzerinde yoğunlaştırdılar. Betonun modern söylem içindeki yeri, modern öncüler üzerinden tartışıldı. Bahçe tasarımlarıyla da tanınan Barragán, bahçede beton üzerinden yakaladığı renkli dünya ile gündemimize katıldı. Eisenman, Venedik Mimarlık Bienali'nde kendisine ayrılan yerleştirme mekanını bahçe üzerinden tartışması ile, bu özel sayının baş aktörleri arasındaki yerini aldı. Yine önemli bir güncel konu olan anıt bahçeler, bir sorunsal olarak çağdaş peyzaj mimarlığının gündeminde yer aldı. Beton ve peyzaj, özellikle betonunun çıplak doğayı okunaklı kılması ve yer alması bağlamında, Dani Karavan ve Allied Works Architects tasarımları aracılığıyla bir *vista* oluşturdu. Beton ve peyzaj özellikle büyük ölçekli peyzaj çalışmaları ile ele alındı. Baeza'nın "Çiçek Kapısı" ile hayali bir doğanın barındığı şiirsel kübünde olduğu gibi, beton ve çıplak doğa ilişkisini zedelememek öngörüsüyle, ya da temayı daha öz bir yerde işleyebilmek amacıyla, özellikle kentsel mekanda beton kullanımları tartışmamızın dışında tutuldu. Bu metinler sonrası işleneceğini

3

umduğumuz beton ve kentsel mekan, özellikle peyzaj mimarlığı açısından son derece önemli bir başka gündemi oluşturabilecek yoğunluktur.

Bu bağlamda, peyzaj mimarlığının tartışma ortamının çağdaş ve özgün tasarımlar aracılığıyla yoğunlaşacağını ve yeni katılımcı seslerin gündeme gelebileceğini düşünmekteyiz.

Açık duyuru: "Peyzaj mimarlığını yeni konulara, yeni tartışmalara, yeni gündemlere taşıyacak, özellikle ülkemiz tasarım kültürünün gelişmesi ve çeşitlenmesi için yazan, tartışan, gündem oluşturan, peyzaj mimarlığını terminolojik olarak da sağlam bir zemine oturtan, "hortkültürist"ten tasarımcıya dönüşmüş olan, deneyimlerini tartışmaktan kaçınmayan, ortamı *star* peyzaj mimarlara bırakmayacak, kendini arayan, akıl ile gören peyzaj mimarları aranmaktadır."■

- 1 La Bastide, Bordeaux, Mosbach Paysagistes, Fransa, 2000-2002
- 2 Luis Barragán, Avenida Fuentes'de Kamusal Park, El Pedregal Bahçeleri
- 3 Luis Barragán'ın Mexico City'deki uydu kuleleri

FOTOĞRAFLAR
Keith L. Eggener
Francine Houben
Groundswell Sergisi Basın Kiti